

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Т.А. Пушкар

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для виконання контрольної роботи

*(для студентів 3 курсу заочної форми навчання, напрямку підготовки
0502 – Менеджмент)*

Харків – ХНАМГ – 2009

Міжнародні економічні відносини: методичні вказівки для виконання контрольної роботи (ля студентів Зкурсу заочної форми навчання, напряму підготовки 0502 – Менеджмент) / Укл.: Т.А. Пушкар - Х., ХНАМГ, 2009. – 28 с.

Укладач: к.е.н., Т.А. Пушкар

Рецензент: д.е.н., проф., А.Є. Ачкасов

Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства факультету післядипломної освіти і заочного навчання,
протокол № 1 від 02 вересня 2009 р.

© Пушкар Т.А., ХНАМГ, 2009

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	6
1.1. Теоретична частина	6
1.2. Практична частина	15
1.3. Методичні рекомендації і приклади розв'язання задач	19
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	25
ДОДАТОК А	27

ВСТУП

У сучасних умовах економічного розвитку України міжнародні економічні відносини — одна з найважливіших сфер її діяльності. Створення і розвиток цих відносин з усіма країнами світу, особливо з найбільш розвинутими, сприятиме інтернаціоналізації виробництва, підвищенню рівня його технології та якості продукції. Тільки цим шляхом Україна зможе інтегруватися в Європейський і світовий ринок. У той же час структура й обсяги експорту не відповідають стану України у світогосподарських зв'язках. Україна, населення якої становить майже 1,5% населення світу, країна, яка має великий промисловий і природно-ресурсний потенціал, має низьку частку в світовому експорті — 0,2%.

Жодна країна світу, на якому б рівні економічного розвитку вона не знаходилась, не може нормально розвиватися поза світовим господарством, без тісних економічних зв'язків з іншими країнами світу. Міжнародні економічні зв'язки — це система господарських зв'язків між національними економіками країн на основі міжнародного поділу праці. Саме зовнішні економічні відносини сприяють зростанню національного доходу, прискореному розвитку науково-технічного прогресу, підвищенню рівня життя населення. Крім того, зовнішні економічні зв'язки впливають на загальну атмосферу довіри між країнами, на зміцнення їх партнерських відносин, взаєморозуміння і добросусідства.

Для України на сучасному перехідному етапі розвитку її економіки особливо важливим є повне і ефективно використання всіх форм міжнародних економічних відносин для вирішення нагальних науково-технічних і господарських проблем.

Виконання контрольної роботи з курсу «Міжнародні економічні відносини» студентами 3 курсу заочної форми навчання напрямку 0502 – «Менеджмент» спрямовано на вивчення сучасних форм міжнародних економічних відносин, впливу процесів, що відбуваються у світовому

господарстві, на зміну й структурні перетворення в економіці України, а також перспектив інтеграції України в європейське і світове співтовариство.

Контрольна робота складається з теоретичного питання і практичного завдання, що включає в себе п'ять задач з курсу «Міжнародні економічні відносини». Варіант обирають у відповідності до останніх цифр номера залікової книжки студента.

Обсяг контрольної роботи складає 14-20 сторінок друкованого тексту (шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, пп 1,5, формат сторінок А-4).

Структура контрольної роботи складається зі вступу, відповіді на теоретичне питання, практичної частини, при виконанні якої студент обов'язково повинен зазначити умови задачі й вихідні дані для його варіанту, висновку і списку літератури, що була розглянута при виконанні контрольної роботи.

Приклад оформлення титульного аркуша контрольної роботи подано в додатку А.

1. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1.1. Теоретична частина

Складається з 18 питань, на які необхідно дати розгорнуті й ґрунтовні відповіді. Номер варіанта обирають відповідно до суми двох останніх цифр номера залікової книжки (наприклад, номер залікової книжки студента №1230675, номер варіанта 12 (7+5+12)).

При виконанні теоретичної частини бажано скласти план відповіді, який навести після питання даного варіанту.

Наприклад:

Варіант 11. Шляхи інтеграції України у світове господарство.

План відповіді.

1. Механізм зовнішньоекономічної діяльності України: сутність та принципи формування.
2. Основні форми економічного співробітництва країн світу.
3. Сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків України. Структура експорту.
4. Проблеми й перспективи розвитку міжнародних економічних відносин України.

При складанні плану відповіді студент може використати ключові поняття, наведені після кожного питання.

1.2. Варіанти завдань

Варіант 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Світове господарство як об'єкт міжнародних економічних відносин. Національні й світове господарства, їх взаємодія. Етапи розвитку, закономірності та особливості розвитку світового господарства. Структура світового господарства. Макроекономічні показники розвитку національних та світового господарств.

Процес інтернаціоналізації виробництва. Міжнародний поділ праці, умови й фактори його розвитку. Основні типи міжнародного поділу праці. Способи залучення національних господарств до світової системи поділу праці. Глобалізація та економічний раціоналізм.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 6, 7, 10].

Варіант 2. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Сутність міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні відносини як основна частина міжнародних відносин. Особливості та тенденції розвитку сучасних міжнародних економічних відносин.

Форми міжнародних економічних відносин. Міжнародна торгівля. Міжнародний рух капіталу. Міжнародна міграція робочої сили. Світова валютна система та міжнародні розрахунки. Загальна характеристика і взаємозв'язок форм міжнародних економічних відносин.

Об'єкт і головні суб'єкти міжнародних економічних відносин (фізичні особи, об'єднання; держави, міжнародні організації). Особливості держави як суб'єкта міжнародних економічних відносин. Організаційно-правові форми юридичних осіб у міжнародній господарській практиці. ТНК як специфічні суб'єкти міжнародних економічних відносин. Суб'єкти міжнародних економічних відносин України.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 6, 7, 10, 13, 14].

Варіант 3. СЕРЕДОВИЩЕ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Поняття середовища міжнародних економічних відносин, його структуризація та особливості. Специфіка аналізу та оцінки середовища міжнародних економічних відносин.

Політико-правове середовище. Особливості взаємодії політики й економіки в міжнародних економічних відносинах. Моделі політичного устрою та їх сумісність. Політичні інтереси країни, угруповань, регіонів. Політична стабільність і політичні ризики. Правове регулювання міжнародних економічних відносин на національному, міжнародному й наднаціональному рівнях. Типи правових систем. Інституціональне забезпечення міжнародних економічних відносин.

Економічне середовище. Світовий ринок, його структура й особливості розвитку. Систематизація країн світу: регіональний, регіонально-економічний, економічний, організаційний, соціально-економічний принципи. Методологія

та інструментарій оцінки економічного потенціалу країни, групи країн та регіонів світу.

Соціально-культурне середовище. Фізіологічна поведінка. Соціальна поведінка та її основні характеристики: стать, вік, сім'я, каста, етнос, раса, національність, професія, релігія, політична орієнтація. Мотивація праці. Мовна і немовна комунікація, мораль і етикет. Менталітет. Культура.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 3, 5, 6,13].

Варіант 4. МОДЕЛІ, ПРИНЦИПИ Й ФАКТОРИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Еволюція теорії міжнародних економічних відносин. Теорії міжнародних економічних відносин. Меркантилізм. Теорії абсолютних і порівняльних переваг, їх розвиток і модифікація. Модель альтернативних витрат. Модель «Хекшера-Оліна», «парадокс Леонтьєва». Розвиток неофакторних і неотехнологічних моделей. Теорія розміру країни. Теорії міжнародних валютних відносин. Моделі торгової політики та міжнародної економічної інтеграції. Динамічні моделі міжнародної конкурентоспроможності.

Загальні принципи міжнародних економічних відносин (еволюційність, системність, еквівалентність обміну, неконфронтаційність). Специфічні принципи міжнародних економічних відносин, механізм їх опрацювання та особливості реалізації на національному, міжнаціональному та наднаціональному рівнях. Принципи зовнішньоекономічної діяльності України. Концепції перебудови міжнародних економічних відносин: програми Нового міжнародного економічного порядку (НМЕП) і Міжнародної економічної безпеки (МЕБ).

ЛІТЕРАТУРА: [1, 3, 5, 6, 7, 10].

Варіант 5. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Масштаб, структура, динаміка й тенденції розвитку міжнародної торгівлі. Формування та особливості світового ринку товарів та послуг. Конкуренція на світових товарних ринках. Міжнародні товарні класифікації. Товарна

номенклатура зовнішньоекономічної діяльності. Гармонізована система опису і кодування товарів.

Принципи, суть і рівні регулювання міжнародних торгових відносин. Суть і сучасні форми протекціонізму. Тарифне і нетарифне регулювання міжнародних торгово-економічних відносин. Теорія оптимального митного тарифу. Мито та митний тариф. Демпінг і антидемпінгові процедури в міжнародній торгівлі. Митні формальності та технічні бар'єри.

Стимулювання експорту. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ/СОТ) та її роль у розвитку міжнародної торгівлі. Україна і СОТ. Конференція ООН з торгівлі й розвитку (ЮНКТАД).

Особливості торгово-економічних відносин розвинених країн і країн, що розвиваються. Україна на світовому ринку товарів та послуг.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 18].

Варіант 6. ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН:

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ

Зовнішня, міжнародна й світова торгівля. Місце міжнародної торгівлі в міжнародних економічних відносинах. Показники масштабів, структури, динаміки й результативності міжнародної торгівлі. Види міжнародної торгівлі. Торгівля товарами й послугами. Торгівля сировинними й сільськогосподарськими товарами; промисловими товарами; машинами й обладнанням. Форми сучасної міжнародної торгівлі. Традиційна торгівля, торгівля у межах кооперації, зустрічна торгівля. Способи міжнародної торгівлі. Торгівля безпосередня і через посередників. Біржова торгівля, міжнародні аукціони й тендери (торги).

Ціноутворення у міжнародній торгівлі. Систематизація цін за: умовами розрахунків, стану ринку, повнотою обліку витрат, ступенем фіксації, специфікою товарів та рівнем інформаційної відкритості, формування фактурної ціни. Індикативні ціни. Цінові скидки. Базисні умови поставки.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 5, 6, 7, 10, 11, 16].

Варіант 7. МІЖНАРОДНИЙ РУХ КАПІТАЛІВ

Сутність та мотивація міжнародного руху капіталу. Мета й форми експорту капіталу. Наслідки вивозу капіталу для країн-експортерів та країн-імпортерів. Підприємницький і позичковий капітал. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародна технічна допомога. Критерії вибору країни для інвестування. Масштаби, структура, динаміка, напрямки та особливості руху капіталу в сучасних умовах.

Формування і розвиток світового ринку капіталу. Функціональна структура світового ринку позичкового капіталу: світовий грошовий ринок та світовий ринок капіталів, світовий фінансовий ринок. Географічна структура світового ринку капіталу. Інституціональна структура ринку позичкового капіталу. Транснаціональні банки, фінансові компанії, фондові біржі. Валютна структура світового ринку капіталів. Євроринок.

Україна у процесах міжнародного руху капіталу.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 5, 7, 11, 14, 16].

Варіант 8. ФОРМИ МЕВ: МІЖНАРОДНИЙ КРЕДИТ

Міжнародний кредит та його основні різновиди. Товарний і валютний; зв'язаний і фінансовий; забезпечений та бланковий; приватний, урядовий, змішаний і міжнародних установ; короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий кредит.

Проблема зовнішньої заборгованості, шляхи й механізми її вирішення. Реструктуризація боргу.

Світові фінансові центри, передумови виникнення та особливості функціонування. Світові фінансові центри розвинених країн та світові фінансові центри країн, що розвиваються.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 5, 7, 10, 13, 14, 18].

Варіант 9. МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ

Міграція населення та міграція робочої сили. Сутність та причини міжнародної міграції робочої сили. Види міжнародної міграції: кінцева, тимчасова, сезонна, маятникова; добровільна та примусова; легальна та

нелегальна; робочих та спеціалістів. «Втеча розумів», його причини, напрямки, кількісна та якісна оцінка. Соціальні аспекти міжнародної міграції робочої сили. Етапи, структура, масштаби та основні напрямки сучасних міграційних процесів. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.

Регулювання міжнародних міграційних процесів. Адміністративно-правове та економічне регулювання. Одностороннє, дво- та багатостороннє, у рамках інтеграційних угруповань. Роль міжнародних організацій в регулюванні міграційних процесів. Міжнародна організація праці (МОП), її завдання, структура, напрямки діяльності. Особливості державного регулювання міграційних процесів. Україна в світових міграційних процесах.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 4, 5, 6, 10, 11, 14,].

Варіант 10. ФОРМИ МЕВ: МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ОБМІН

Теорії впливу технологій на розвиток торгівлі. Міжнародний технологічний обмін. Технології. Етапи передачі технологій. Канали передачі технологій. Патент. Ліцензія. Товарний знак. Промисловий зразок. Авторські права. Інтелектуальна власність. Ноу – хау. Визначення країни походження. Ліцензійна торгівля. Ліцензійні угоди. Контракти “продакшн шеринг”. Контракти “на обслуговування“. Маркетингові контракти.

Міжнародна координація міжнародного технологічного обміну. Паризька конвенція по охороні прав промислової власності. Міжнародний союз по охороні промислової власності. Угода про пов’язані з торгівлею аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС).

ЛІТЕРАТУРА: [1, 4, 6, 7, 11, 13, 18].

Варіант 11. МІЖНАРОДНІ РОЗРАХУНКИ І ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС КРАЇНИ

Міжнародні розрахунки й фактори, які впливають на їх стан та розвиток. Типи та види міжнародних розрахунків. Форми міжнародних розрахунків та їх порівняльна характеристика. Особливості міжнародних розрахунків України.

Платіжний баланс, його структура та методологія складання. Види платіжних балансів. Макроекономічні показники та їх вплив на платіжний баланс. Засоби та методи регулювання платіжного балансу.

ЛІТЕРАТУРА: [2, 5, 7, 13, 16].

Варіант 12.СВІТОВА ВАЛЮТНА СИСТЕМА

Сутність, завдання та функції світової валютної системи. Основні елементи світової валютної системи. Національні, міжнародні (регіональні) та світові валютні системи. Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська та Ямайська валютні системи. Система золотого стандарту. Регіональна валютна система Європейського Союзу. Особливості валютних відносин країн, що розвиваються.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 4, 6, 7, 9, 12, 17].

Варіант 13. ФОРМИ МЕВ:МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНІ ВІДНОСИНИ

Поняття валюти та її види. Конвертованість валюти. Вільно конвертована, частково конвертована та неконвертована валюти. Внутрішня та зовнішня конвертованість. Резервна (ключова) валюта. Скасування валютних обмежень та запровадження оборотності валют. Проблема конвертованості національної валюти України та шляхи її вирішення.

Валютний паритет, валютний курс та його роль в міжнародних економічних відносинах. Котирування валют.

Торгівля валютою і валютні ризики. Міжнародне регулювання валютних відносин.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 6, 10, 12, 13, 18].

Варіант 14. СУТНІСТЬ ТА ФОРМИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Поняття й особливості міжнародної економічної інтеграції. Інтеграція як відносини і як процес. Мікро- і макроінтеграція. Горизонтальна й вертикальна мікроінтеграція. Макроінтеграція й економічний регіоналізм. Передумови та умови становлення міжнародної економічної інтеграції як якісно нового рівня міжнародних економічних відносин.

Форми регіональної економічної інтеграції. Зони преференційної та вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний та політичний союзи. Шляхи формування міжнародних економічних інтеграційних угруповань (комплексів). Сучасні особливості регіональної економічної інтеграції. Проблеми та перспективи світової (глобальної) інтеграції.

ЛІТЕРАТУРА: [2, 5, 6, 7, 10, 17].

Варіант 15. ЄВРОПЕЙСЬКІ ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Становлення і еволюція західноєвропейської економічної інтеграції. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Європі та їх інституційний механізм. Європейський Союз (ЄС) та його склад. Мета створення ЄС, логіка становлення, основні етапи розвитку. Європейське об'єднання вугілля і сталі. Паризька угода. Створення ЄЕС і Євратома. Римська угода. Митний союз. Формування спільного ринку. Єдиний європейський Акт та процес його реалізації. Маастрихтська угода. Європейський Союз (ЄС). Мета та особливості формування валютно-економічного та політичного союзу. Сучасна інституційна структура й політико-правові механізми ЄС. Політика ЄС стосовно третіх країн та їх угруповань.

Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). Мета створення, основні завдання та особливості діяльності. Перспективи розвитку ЄАВТ. Формування європейського економічного простору (ЄЕП). Рада Європи. Центральноевропейська ініціатива (ЦЄІ).

ЛІТЕРАТУРА: [2, 4, 10, 13, 15, 16].

Варіант 16. ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ

Процеси інтернаціоналізації, інтеграції та транснаціоналізації в теорії та практиці міжнародних економічних відносин. Сутність та причини виникнення міжнародних монополій. Форми міжнародних монополій. Типи монополістичних об'єднань. Картелі, синдикати, пули, трести, концерни, холдинги, фінансові групи. Види міжнародних корпорацій. ТНК та БНК.

Сутність і еволюція транснаціональних корпорацій (ТНК) та багатонаціональних корпорацій (БНК).

Масштаби та специфіка діяльності ТНК. Економічні переваги ТНК. Вплив ТНК на економіку та політику іноземних держав. Форми й методи регулювання діяльності ТНК на національному, міжнародному та наднаціональному рівнях.

Роль ТНК в міжнародних економічних відносинах. Сучасна стратегія ТНК. Пошуки підвищення ефективності виробництва. Глобалізація фірм. Транснаціональні стратегічні альянси (ТСА): причини створення, результати діяльності. Міжнародні фінансово-промислові групи СНД.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 2, 7, 13, 17].

Варіант 17. СУТНІСТЬ ТА ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Сутність і мотивація міжнародного бізнесу. Типи та види міжнародного бізнесу. Приватний і державний міжнародний бізнес. Промисловий, аграрний, торговий, фінансовий бізнес.

Суб'єкти міжнародного бізнесу. Класифікація фірм за: типом господарської діяльності та характером здійснення операцій; правовим статусом; характером власності; приналежністю капіталу та контролю; сферою діяльності. Транснаціональні корпорації. Міжнародні спільні підприємства. Союзи підприємців, державні органи та міжнародні економічні організації.

Форми міжнародного бізнесу. Експорт та імпорт, ліцензування, франчайзинг, управління за контрактом, угоди «під ключ», колективні контракти, пряме інвестування, дольові засади володіння, спільні підприємства. Умови розвитку та порівняльна характеристика форм міжнародного бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА: [1, 5, 6, 9].

Варіант 18. ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В СУЧАСНУ СВІТОГОСПОДАРСЬКУ СИСТЕМУ

Об'єктивна необхідність і умови інтеграції України в сучасну систему світогосподарських зв'язків. Політико-правові, економічні, соціально-культурні

та інфраструктурні передумови інтеграції. Потенціал та інтеграційні можливості транснаціоналізації господарських зв'язків.

Формування інтеграційних пріоритетів України. Особливості, напрямки та шляхи інтеграції. Особливості участі України в європейських регіональних та субрегіональних угрупованнях. Політика України стосовно ЄС та етапи її реалізації.

ЛІТЕРАТУРА: [2, 7, 13, 16, 18].

1.2. Практична частина

Задача 1.

Обсяг вітчизняного експорту складає X млрд. грн., обсяг імпорту – Y млрд. грн. Обсяг експорту всіх зарубіжних країн складає 5750 млрд. грн., обсяг імпорту – Z млрд. грн. Розрахуйте світовий торговельний оборот кожного з регіонів, їх частку в світовому торговельному обороті, сальдо торговельного балансу кожної з країн.

Варіант	експорт X , млрд. грн.	імпорт Y , млрд. грн.	імпорт Z , млрд. грн.
1	56	52	5680
2	57	54	5970
3	52	56	5479
4	54	53	5430
5	53	43	5680
6	56	51	5740
7	59	53	5360
8	52	54	5290
9	50	56	5675
10	54	51	5375
11	56	48	5790
12	58	57	5670
13	59	54	5480
14	51	57	5580
15	52	58	5280
16	57	51	5530
17	55	53	5850
18	52	58	5680

Задача 2.

Визначте економічні ефекти для споживачів, виробників, державного бюджету і країни в цілому від запровадження тарифного мита, якщо при цьому ціна товару на внутрішньому ринку країни перевищує світову на H грн., споживання зменшиться з $D1$ до $D2$ тис. штук на рік, а вітчизняне виробництво зросте з $S1$ до $S2$ тис. штук на рік.

Варіант	$D1$, тис. шт.	$D2$, тис. шт.	$S1$, тис. шт.	$S2$, тис. шт.	H , грн.
1	8000	5000	2000	4000	50
2	8000	6000	3000	4500	60
3	10000	6000	2000	3000	60
4	12000	6000	2500	4000	40
5	7000	4000	2000	3500	50
6	8000	5000	2500	4000	40
7	10000	5000	3000	4000	40
8	12000	7000	4000	5500	60
9	7000	4000	1500	3000	40
10	9000	5000	2500	4000	30
11	10000	6000	3000	4500	60
12	8000	6000	4000	5000	50
13	10000	8000	5000	6500	40
14	9000	7000	5000	6500	40
15	8800	6800	3000	4000	50
16	10000	6000	3000	4500	60
17	9000	6000	3500	5000	50
18	8000	6500	4000	5000	60

Задача 3.

Ринок праці в країні А характеризують наступні показники :

- функція попиту на працю має вигляд $D = a - 5*w$;
- функція пропозиції праці має таке вираження $S = b + c*w$.

Для ринку праці країни В характерні такі показники:

- функція попиту на працю має вигляд $D'' = 120 - a*w$;

функція пропозиції праці має таке вираження $S'' = 40 + 5*w$.

Визначити: обсяги зайнятості, рівень заробітної плати в обох країнах (w), потенційний напрямок міграції робочої сили, зміни характеристики ринку праці за

умов зростання рівноважної погодинної ставки заробітної плати на один долар.
Накресліть ситуацію на ринках праці країн.

Варіант	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>a*</i>
1	100	50	3	4
2	110	60	3	3
3	110	60	4	4
4	100	60	3	4
5	120	70	4	3
6	110	50	4	3
7	120	50	4	3
8	100	60	4	3
9	100	50	3	4
10	110	50	4	4
11	100	60	3	3
12	110	40	4	4
13	110	60	3	3
14	100	50	4	3
15	120	60	4	3
16	120	40	3	4
17	110	40	5	3
18	120	50	3	3

Задача 4.

В Україні товар коштує *C* грн., у США – 500 дол. З'ясуйте рівень реального валютного курсу, якщо номінально: 1 дол. = *R* грн. Якій країні вигідно експортувати товар за таких умов?

Варіант	<i>C</i>	<i>R</i>
1	1200	6,0
2	1000	6,5
3	1100	7,0
4	1200	7,8
5	1300	8,0
6	1000	6,0
7	900	6,5
8	950	7,0
9	1000	7,8
10	900	8,0
11	1050	6,0
12	1100	6,5
13	1000	7,0
14	1200	7,8
15	1200	6,8
16	1100	8,0
17	1200	6,0
18	1050	6,5

Задача 5.

Економіка країни характеризується такими показниками:

- сальдо поточних рахунків – (+ W) млн. дол.;
- сальдо руху капіталів – (- ZZ) млн. дол.

Проаналізуйте стан платіжного балансу, якщо Центральний банк володіє офіційними валютними резервами у розмірі 500 млн. дол. Як це вплине на курс національної валюти (зробіть графічний аналіз).

Варіант	W	ZZ
1	1650	1800
2	1720	1870
3	1560	1760
4	1700	1870
5	1680	1910
6	1740	1900
7	1580	1870
8	1640	1860
9	1680	1790
10	1650	1800
11	1710	1860
12	1700	1850
13	1580	1900
14	1730	1920
15	1750	1900
16	1640	1900
17	1670	1950
18	1590	1950

1.3. Методичні рекомендації і приклади розв'язання задач

Задача 1.

Обсяг вітчизняного експорту складає **62** млрд. грн., обсяг імпорту – **65** млрд. дол. Обсяг експорту всіх зарубіжних країн складає **6750** млрд. дол., обсяг імпорту – **6550** млрд. дол. Розрахуйте світовий торговельний обіг, торговельний обіг кожного з регіонів, їх частку у світовому торговельному обороті, сальдо торгового балансу кожної з країн.

Методичні рекомендації.

Одними з основних кількісних показників зовнішньої країни є торговельний обіг і торговельне сальдо країни.

Торговельний обіг країни – сума вартостей експорту та імпорту країни за певний період часу

$$TO = E + I,$$

де TO – торговельний обіг, млрд. дол.;

E – експорт країни за певний проміжок часу (в основному за рік), млрд. дол.;

I – імпорт країни за певний проміжок часу (в основному за рік), млрд. дол.

Сальдо торгового балансу – це різниця між вартісним обсягом експорту та імпорту товарів окремої країни.

$$CB = E - I,$$

де CB – сальдо торгового балансу, млрд. дол.

Сальдо торгового балансу може бути пасивним, якщо $I > E$, і $CB < 0$, активним, якщо $I < E$, і $CB > 0$. Для будь – якої країни важливим є досягнення активного сальдо торгового балансу.

Для зазначеного прикладу для «Вітчизни» торговий обіг дорівнює 127 млрд. дол., сальдо торгового балансу пасивне, оскільки імпорт країни (65 млрд.дол.) перевищує експорт (62 млрд.дол.) і дорівнює – 3 млрд. дол.

Світовий торговий обіг є сумою експортів усіх країн світу, тобто

$$TO^{cb} = \sum_{i=1}^n E,$$

де TO^{cb} – світовий торговий обіг, млрд.дол.;

n – кількість країн світу.

Таким чином, торговий обіг світу за даних умов складає 6812 млрд.дол.

Сальдо торгового балансу іншого світу складає 200 млрд.дол.

Частка торгового обігу кожною країни в світовому торговому обігу розраховується як відсоток від світового торгового обігу. Для «Вітчизни» вона буде складати 1,87 %, доля всього іншого світу 96,13%.

Задача 2.

Визначте економічні ефекти для споживачів, виробників, державного бюджету і країни в цілому від запровадження тарифного мита, якщо при цьому ціна товару на внутрішньому ринку країни перевищує світову на **20** грн., споживання зменшиться з **10000** до **8000** тис. штук на рік, а вітчизняне виробництво зросте з **5500** до **7000** тис. штук на рік.

Методичні рекомендації.

Для вирішення задач такого типу необхідно побудувати графіки, що ілюструють дану ситуацію на внутрішньому ринку країни (рис.1).

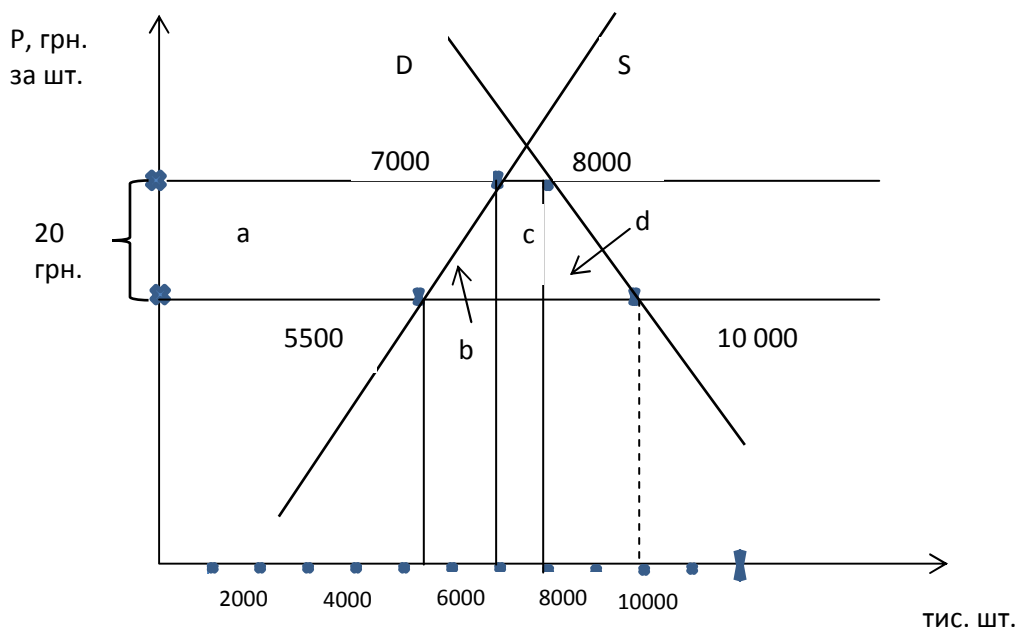

Рис. 1 – Економічні ефекти від запровадження митного тарифу

До запровадження тарифного мита обсяги споживання товару в країні складала 10 000 тис.шт. на рік. При цьому обсягу внутрішнього виробництва задовольняли потреби в товарі лише на 5 500 тис. шт. Таким чином, обсяги імпорту до впровадження мита складала 4 500 шт. товар на рік.

Після запровадження мита імпорт товару скоротиться внаслідок скорочення попиту і збільшення внутрішньої пропозиції і буде складати 1000 тис. шт. на рік.

Запровадження тарифного мита призводить до того, що ціна на товар на внутрішньому ринці зростають, споживання товару скорочується, і споживачі змушені витратити на 20 грн. більше на кожну одиницю товару. Втрати споживачів складає площа трапеції, яка включає області (a+b+c+d).

Для розрахунку втрат споживачів використаємо формулу розрахунку площі трапеції.

Площа трапеції складає половину суми підстав трапеції, які помножені на її висоту.

$$(a+b+c+d) = \frac{1}{2} * (8000 + 10000) * 20 = 180000 \text{ тис. грн.}$$

Збільшення цін на внутрішньому ринку призводить до зростання внутрішнього виробництва, тобто до виграшу виробників, який кількісно складає площу трапеції (a):

$$(a) = \frac{1}{2} * (5500 + 7000) * 20 = 125000 \text{ тис. грн.}$$

Області b і d є чистими втратами суспільства від запровадження мита. Вони розраховуються як різниця між втратами споживачів і виграшами виробників і державного бюджету.

Тарифне мито є податком на імпорт, область (c), яка є добутком обсягу імпорту і розміру митного тарифу, відображає доходи державного бюджету.

$$(c) = 20 * (8000 - 7000) = 20\,000 \text{ тис. грн.}$$

Чисті втрати суспільства від запровадження митного тарифу складуть:

$$\text{Чисті втрати} = 180\,000 - (125\,000 + 20\,000) = 35\,000 \text{ тис. грн.}$$

Задача 3.

Ринок праці в країні А характеризують наступні показники :

- функція попиту на працю має вигляд $D = 140 - 5 * w$;
- функція пропозиції праці має таке вираження $S = 80 + 3 * w$.

Для ринку праці країни В характерні такі показники:

- функція попиту на працю має вигляд $D'' = 100 - 5 * w$;

функція пропозиції праці має таке вираження $S'' = 40 + 5 * w$.

Визначити: обсяги зайнятості, рівень заробітної плати в обох країнах (w), потенційний напрямок міграції робочої сили, зміни характеристики ринку праці за умов зростання рівноважної погодинної ставки заробітної плати в країні – експортері робочої сили на один долар? Накресліть ситуацію на ринках праці країн.

Методичні рекомендації.

Графічно ситуація на ринку праці країни В матиме вигляд (рис.2):

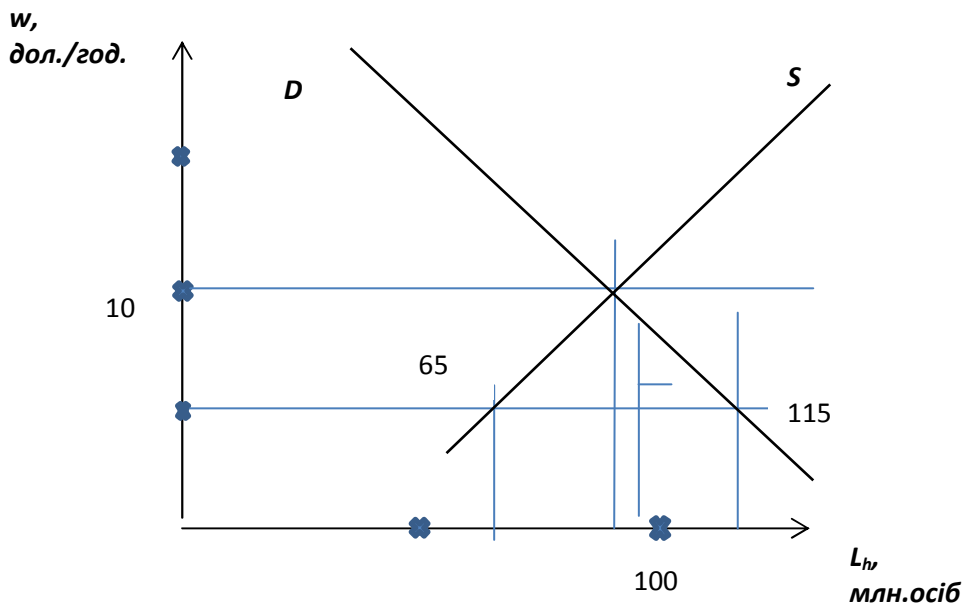

Рис.2 – Формування рівноважної погодинної ставки оплати праці

Щоб знайти рівноважні обсяги зайнятості і рівень заробітної плати в кожній країні, необхідно прирівняти попит на працю і її пропозицію ($D = S$) і розв'язати рівняння.

В країні А

$$140 - 5 \cdot w = 80 + 3 \cdot w$$

$$60 = 8 \cdot w$$

$$w = 7,5 \text{ дол./год.}$$

$$L_h = 102,5 \text{ млн. осіб}$$

в країні В.

$$140 - 5 * w = 40 + 5 * w$$

$$100 = 10 * w$$

$$w' = 10 \text{ дол./год.}$$

$$L_h' = 90 \text{ млн.осіб}$$

Отже, міграція буде відбуватися із країни А у країну В, оскільки заробітна плата там більше.

Якщо в країні А заробітна плата зросте на один долар і буде складати 8,5 дол./год. Тоді обсяги міграції із країни А у країну В буде складати:

$$L_{hl} = (80 + 3 * 8,5) - (140 - 5 * 8,5) = 105,5 - 97,5 = 8 \text{ млн.чол}$$

Аналогічно відображається ситуація на ринку праці країни А.

Задача 4.

В Україні товар коштує **1000** грн., у США – 300 дол. З'ясуйте рівень реального валютного курсу, якщо номінально: 1 дол. = **8,8** грн. Якій країні вигідно експортувати товар за таких умов?

Методичні рекомендації.

Реальний валютний курс – це номінальний валютний курс, скоригований згідно з рівнем цін у кожній країні. Розраховується за формулою

$$RER = e * P_{us} / P_{uk},$$

де e – номінальний валютний курс;

P_{us} , P_{uk} – відповідно рівні цін у США і Україні на товар (рівні цін можуть бути представлені індексами цін у країнах).

Тобто,

$$RER = 8,8 \text{ грн./дол.} * 300 \text{ дол./1000} = 2,64 \text{ грн./дол.}$$

Реальний валютний курс долара менший за номінальний, тому товар вигідно експортувати в Україну. Тут він коштує 1000 грн., а в США, при перерахунку в гривні – 2640.

Задача 5.

Економіка країни характеризується такими показниками:

- сальдо поточних рахунків – (+ 2200) млн. дол.;
- сальдо руху капіталів – (- 2360) млн. дол.

Проаналізуйте стан платіжного балансу, якщо Центральний банк володіє офіційними валютними резервами у розмірі 500 млн. дол. Як це вплине на курс національної валюти (зробіть графічний аналіз).

Методичні рекомендації.

Сальдо платіжного балансу є сумою сальдо поточних рахунків і сальдо руху капіталів за підсумками року.

Тому сальдо платіжного балансу дорівнює $(+2200)+(-2360)=(-160)$ млн.дол.

Таким чином, за підсумками економічних операцій за рік кількість іноземної валюти на ринку країни зменшилася на 160 млн.дол.

Отже офіційних валютних резервів Національного банку країни вистачає для фінансування цієї суми.

Зведене сальдо платіжного балансу буде дорівнювати:

$$(+2200)+(-2360) +160=0$$

Зменшення офіційних валютних резервів Національного банку супроводжується збільшенням пропозиції на валютному ринку країни. пропозиція національної валюти помітно скорочується, курс національної валюти залишається без змін.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авдокушин Е. Ф. Международные экономические отношения: Учеб. пособие.- 4-е изд., перераб. и доп.- М.: ИВЦ "Маркетинг", 1999 - 264 с.
2. Б.М. Одягайло Міжнародна економіка: Навч. посібник. – К.: «Знання»,2006. – 407 с.
3. В.І. Сапич, Н.М. Сапич Міжнародна економіка: Практикум. – Суми:ВТД «Університетська книга»,2003. – 159 с.
4. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. – М.: Консалтбанкир, 2000. – 621 с.
5. Киреев А.Н. Международная экономика.-М.: Международные отношения, 2 тома, 2000.- 800 с.
6. Козак Ю.Г., Макогон Ю.В.Ю Логвінова Н.С. та інш. Кредитно – модульний курс з міжнародної економіки: Навч. посібник. – К.,:ЦУЛ,2008. - 296 с.
7. Міжнародна економіка: Підручник. — 3-тє вид., перероб. і доп. / Савельєв Є.В. — К., 2008. — 622 с.
8. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. — 2-ге вид., перероб. і доп. / Козик В.В., Панкова Л.А. — К., 2006. — 589 с
9. Международные экономические отношения: Учебник. / Под ред. В.Е. Рыбалкина. – М.: «Бизнес – школа», 1998.
10. Міжнародна економіка: Навч.-метод. посібник. для самост. вивч. дисц. А. М. Поручник, Я. М. Столярчук, О. Д. Павловська та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Поручника. - К.: КНЕУ, 2005. - 156 с.
11. Міжнародна економіка: Теорія і практика: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. / Шевчук В.О. — К., 2008. — 663 с
12. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник для ВНЗ. — 5-те вид. перероб. і доп. / Боринець С.Я. — К., 2008. — 582 с.

13. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник. Рекомендовано МОН / Передрій О.С. — К., 2008. — 264 с.
14. Международные экономические отношения. Буглай В.Б., Ливенцев Н.Н., М., Финансы и статистика, Учебное пособие, 1998.
15. Международные экономические отношения. Интеграция: Учебн. пособие для вузов/ Ю. А. Щербанин, К. Л. Рожков, В. Е. Рыбалкин, Г. Фишер// Банки и Биржи. - М.-ЮНИТИ. - 2001. - 128 с.
16. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. — К.: КНЕУ, 2003.
17. Рогач О.І., Шнирков О.І. Транснаціоналізація світового господарства та перехідні економіки. – К.: РВЦ “Київський університет”, 1999. – 302 с.
18. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, Д. Г. Лук’яненко, А.М. Поручник та ін. — К.: Либідь, 2002.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

**Кафедра економіки підприємств
міського господарства**

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з курсу

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Варіант №___

Виконав студент 3 курсу,
групи_____

П.І.Б._____

Перевірив

П.І.Б. викладача.

Харків – ХНАМГ – 2009

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Методичні вказівки (для виконання контрольної роботи студентами 3 курсу заочної форми навчання, напряму підготовки 0502 – «Менеджмент»)

Укладач: Тетяна Андріївна Пушкар

План 2009, поз. 650 М

Підп. до друку 19.11.2009	Формат 60x84 1 /16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,2	Обл.-вид. арк.1,5
Замовл №	Тираж 100 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12